

Ziare > Actualitate > Elvetia

Autor:
Veronica Andrei

Duminica, 17 Mai 2026, ora 19:16

3657 citiri

Josef Mengele, medicul nazist cunoscut drept „Îngerul Mortii”/FOTO Hepta

după cel de-Al Doilea Război Mondial, în ciuda faptului că era căutat internațional pentru crime de război.

Josef Mengele a fost medic în cadrul Waffen-SS și a activat în lagărul de exterminare de la Auschwitz. Acolo, el selecta prizonierii trimiși în camerele de gazare și a condus experimente medicale brutale asupra deținuților, în special asupra copiilor și gemenilor. Aproximativ 1,1 milioane de oameni au murit în lagăr, dintre care aproape un milion erau evrei.

După război, Mengele și-a schimbat identitatea și a fugit din Europa. Cu ajutorul unor documente de călătorie emise de Crucea Roșie la consulatul elvețian din Genova, în Italia, el a ajuns în [America de Sud](#).

Documentele erau destinate persoanelor rămase fără cetățenie sau strămutate după război, însă mai mulți foști naziști au reușit să le obțină pentru a evita urmărirea penală. Crucea Roșie și-a cerut ulterior scuze pentru aceste breșe.

Legătura dintre Mengele și Elveția a fost mult timp învăluită în mister

Se știe că în 1956 el a petrecut o vacanță la schi în Alpii elvețieni împreună cu fiul său, Rolf. Oficial, după acel moment, ar fi rămas în [America](#) de Sud până la moartea sa.

Totuși, istoricul elvețian Regula Bochsler susține că există indicii că Mengele s-ar fi întors în Elveția după emiterea mandatului internațional de arestare din 1959.

În timpul cercetărilor sale privind rolul Elveției ca posibil punct de tranzit pentru naziștii fugari, Bochsler a descoperit că [serviciile secrete](#) austriece avertizaseră autoritățile elvețiene, în iunie 1961, că Mengele călătorea sub identitate falsă și s-ar putea afla pe teritoriul țării.

În aceeași perioadă, soția lui Mengele închiriasse un apartament în Zurich și solicitase rezidență permanentă.

Istoricul spune că apartamentul era modest pentru nivelul de avere al familiei, însă avea un avantaj strategic: se afla aproape de aeroportul internațional.

Bochsler a avut acces la dosare ale poliției din Zurich care arată că locuința a fost pusă sub supraveghere în 1961. Polițiștii au notat inclusiv că soția lui Mengele conducea un [Volkswagen](#) însoțită de un bărbat neidentificat.

Nu există însă dovezi clare că acel bărbat era Josef Mengele.

În 2019, Bochsler a cerut acces și la arhivele poliției federale elvețiene, însă solicitarea i-a fost respinsă. Autoritățile au argumentat că dosarele trebuie păstrate secrete până în 2071 din motive de securitate națională și pentru protejarea familiei extinse.

Un alt istoric, Gérard Wettstein, a încercat din nou în 2025 să obțină accesul la documente, dar a fost refuzat. Ulterior, el a contestat decizia în instanță și a lansat o campanie de finanțare publică pentru a acoperi costurile procesului.

Potrivit lui Wettstein, în doar câteva zile au fost strânși aproximativ 18.000 de franci elvețieni.

La scurt timp după acest demers, Serviciul Federal de Informații și-a schimbat poziția și a anunțat că istoricul va primi acces la dosare, „sub rezerva unor condiții și cerințe care urmează să fie stabilite”.

Unii cercetători cred însă că documentele ar putea fi puternic cenzurate

Sacha Zala, președintele Societății Elvețiene de Istorie, spune că este puțin probabil ca dosarele să conțină informații decisive despre Mengele, însă ar putea include referiri la servicii secrete străine sau informatori externi.

La sfârșitul anilor 1950, serviciul secret israelian Mossad urmărea activ foști criminali naziști refugiați în America de Sud, iar unii istorici cred că agenții israelieni ar fi colaborat cu autoritățile elvețiene.

Potrivit profesorului Jakob Tanner, secretizarea îndelungată a dosarelor poate spune mai multe despre Elveția decât despre Mengele însuși.

Tanner a făcut parte din Comisia Bergier din anii '90, care a investigat relațiile Elveției neutre cu Germania nazistă, inclusiv rolul băncilor elvețiene.

El spune că țara încă se confruntă cu întrebări incomode legate de perioada războiului, când refugiați evrei au fost respinși la frontieră, iar băncile elvețiene au păstrat fondurile unor familii care au murit ulterior în lagărele naziste.

Josef Mengele nu a fost niciodată arestat sau condamnat pentru crimele sale.

El a murit în [Brazilia](#), în 1979, și a fost îngropat sub un nume fals. Ani la rând au circulat zvonuri și teorii ale conspirației despre soarta sa, până când testele ADN efectuate în 1992 au confirmat că trupul exhumat îi aparținea.

Întrebarea dacă „Îngerul Mortii” a revenit vreodată în Elveția rămâne însă fără un răspuns clar.

„Poate că nu vom afla niciodată adevărul complet”, spune istoricul Gérard Wettstein. „Dar poate vom avea măcar o imagine mai clară despre ce s-a întâmplat.”